

Tykistönkenraali, Mannerheim-ristin ritari, Helsingin yliopiston kunniatohtori Vilho Petter Nenonen poistui keskuudestamme sydänhalvauksen murtamana 17. 2. 1960. Korkealle arvostettu kunniajäsenemme kuuluu Suomen sotaväen suuriin soturihahmoihin. Hän oli tunnettu ja tunnustettu. Vain aivan nuorin yleisesikuntaupseeripolvi ei ole joutunut hänen läheisyyttään henkilökohtaisesti kokemaan. Mutta kaikki tuntevat hänen työnsä tulokset — ja vielä kauas eteenpäinkin yhä uudet ja uudet varusmies- ja upseeripolvet.

Sotilas ja hänen työnsä punnitaan lopullisesti sodassa. Itsenäisen Suomen tykistön luoja ja kehittäjän työn ansiosta tykistö täytti tehtävänsä kahdessa kovassa kokeessa.

”Palvelusasioissa tinkimättömän vaativana, ammattialansa suvereenisesti hallitsevana johtajana kehitti kenraali Nenonen kahden vuosikymmenen kuluessa kenttätykistömme siksi voimatekijäksi, joksi se osoittautui viime sodissamme. Ilman sitä eivät puolustus-

voimamme olisi voineet aikaansaada sitä, minkä ne näissä sodissa saivat aikaan” — näin luonnehti jalkaväenkenraali A. E. Heinrichs muistopuheessaan kenraali Nenosen työn merkityksen.

Sotatieteellisessä suhteessa on merkittävää erityisesti se, että tykistönkenraali Nenosen kehittämät ampumamenetelmät ja tykistön toiminnan periaatteet pätevät yhä edelleen — sotakokemusten johdosta ei mitään oleellista tarvinnut muuttaa. Tykistöemme taistelumenetelmät tuntuvat meistä nyt sängen luonnollisilta ja selviltä. Mutta lopulliseen tulokseen pääseminen ei ole ollut suinkaan yhtä äkkisen nopeaa. Se on vaatinut pitkän ja systemaattisen kehittelyn, josta kenraali Nenonen on kaikin puolin vastannut. Hänellä oli varmaan päämäärä selvänä jo hyvin aikaisessa vaiheessa, ja hän pystyi systemaattisesti kehittämään tykistöään asteittain vastamaan yhä suurempia vaatimuksia.

Kun nuoren itsenäisyytemme kohtalon hetki vuoden 1939 lopulla löi, oli tykistön koneisto valmis. Ei ollut kehittäjän syy, että polttoainetta ei ollut kuin nimeksi.

Perustan tykistönkenraali Nenosen työlle loi monipuolinen tykistöllinen opiskelu ja palvelu Venäjän armeijassa, sen tykistöjoukoissa kaukaista Vladivostokia myöten, tykistöakatemiassa ja tykistön pääkoeasemalla. Tätä perustaa täydensi myöhemmin opiskelu ja haavoitusten teko Ranskan tykistötaktiikan tutkimuskeskuksessa.

Tälle perustalle kenraali Nenonen loi omaperäisen, täysin itsenäisen rakennelman — Suomen erikoisiin olosuhteisiin soveltuvan tykistön. Tässä tuli esille hänen luova kykynsä — ei vain joidenkin tehtävien ratkaiseminen, vaan myös määrätietoinen toteuttaminen.

Päämäärä oli selvä jo alusta alkaen: yllättävä, tarkka ja kukaan tehtävää varten riittävä isku — keskitetty tuli meikäläisen maaston erikoisuudet ja myös vähäiset materiaaliset mahdollisuudet huomioon ottaen. Päämäärän saavuttaminen vaati monia osaratkaisuja — paljon kokeiluja, koulutusta ja yhteenliittämistä ja hiomista.

Perkjärven tykistöleiristä muodostui se paikka, jossa oli mahdollista kehittää menetelmiä. Ensin Mustankorven vaatimattomissa suojissa ja harjun hiekkaisilla teillä miettien, sitten joukkojen kera kentällä ohjaten ja tuloksia tarkaten. Näin taidon siirtyessä tykis-

tön omaisuudeksi tykistön johtajalla oli jo mielessään mietitty kehityksen seuraava vaihe.

Silloin kun se parasta on, niin ei vain ihmisen viisaus ja taito, vaan koko hänen sisäinen minänsä, hänen luonteensa, kuvastuu hänen työssään ja saavutuksissaan. Näin oli Suomen ensimmäisen tykistön tarkastajan kohdalla.

Tykistönkenraali Nenonen oli syvälinen totuuden etsijä ja totuuden vaattija — tämä hänen luonteensa voimapiirre oli sopusoinnussa hänen suurten matemaattisten lahjojensa kanssa. Nenosen syventyminen ja keskittyminen kulloinkin esille ottamaansa tehtävään oli ihailtavaa — näin erityisesti siinä mielessä, että pohdiskeiluista ja kokeiluista todella syntyi jotain pitävää — käytännöllistä tykistön ja puolustusvoimien hyväksi.

Näin kehittyivät ne moninaiset alat, joita tykistö tarvitsi voidakseen saavuttaa korkealle asetetun päämääränsä.

Tarvittiin tarkkoja karttoja — kenraali Nenonen kehitti oman ilmakuvakartoituksen ja olosuhteisimme soveltuvan tykistön mitaustoiminnan. Tarvittiin nopeaa ja varmaa viestitustoimintaa nimenomaan jalkaväkeä seuraavien tulenjohtajien tarpeita varten. Kenraali Nenosen toimesta aikaansaatiin tykistön radio, joka vielä jatkosodassammekin oli vaikeissa tilanteissa usein ainoa toimiva yhteysväline. Ballistiikan alaan kuuluvat asiat kehittyivät kenraali Nenosen johdolla siinä määrin, että hän otti käytäntöön uudenlaiset, grafiikan hyväksikäyttöön perustuvat ampumataulukot. Hänen tykistölle kehittämänsä niinkään graafiseen menettelyyn perustuvat tulenjohtomenetelmät ovat saaneet varauksettoman tunnustuksen rajojemme ulkopuolellakin.

Näin kenraali Nenosen luova henki tunkeutui kaikille niille aloille, joita tarvittiin kokonaisratkaisua varten. Kokonaisratkaisu — pääasian tavoittaminen ja sivuseikkojen jättäminen omaan vähäiseen arvoonsa oli tykistön luojaan peruspiirteitä.

Kenraali Nenosen kokonaisuuden tavoitetta ei aikanaan täysin ymmärretty. Kun menetelmät olivat valmiina ja tykistö ne omaksumut, niin oli vuorossa materiaalin perustan kehittäminen. Mutta tässä asiassa ei tykistön tarkastaja saanut suunnitelmilleen täyttä kannatusta. Liikuttiin jo osin tykistön jokapäiväisen elämän ulko-

puolella. Tässä vaiheessa perustettiin Asesuunnittelukunta, jonka päälliköksi kenraali Nenonen kutsuttiin. "Kaatumista, mutta eteenpäin" — on kenraali itse tästä vaiheesta joskus sanonut.

Talvisota osoitti kenraali Nenosen olleen oikeassa. Ja ottaessaan jälleen haltuunsa tykistön tarkastajan tehtävät hänellä oli — taisteluvälinehuollon ylimpänä johtajana — tykistön kokonaisuus kässissään.

Tykistönkenraali Nenosen henkilökohtainen panos tykistömme ja samalla puolustusvoimiemme kehittämässä on ollut aivan erikoislaatuinen. Hänen nerokkaat aivonsa työskentelivät mitä moninaisimmassa asioissa — jatkuvasti uutta ja eteenpäin. Kun jokin menetelmä oli kehitetty ja valmiiksi kokeltu, saivat muut ottaa sen haltuunsa. Tykistön tarkastaja piti vain silmällä, että asiat pysyivät kohdallaan — itse kulki kaukana edellä uutta kehitellen.

Ehjä ja täydellinen uhrautuminen sen hyväksi, minkä katsoo oikeaksi ja tarpeelliseksi, luonnehtii tykistönkenraali Nenosen työtä ja toimintaa. Meillä on edessämme voimainhiminen, jolle päämäärä on näkynyt selkeänä ja kirkkaana, joka on raivannut itselleen ja tykistölleen tien läpi vaivan ja vastusten, joka hengessään on nähnyt kauemmaksi ja selkeämmin kuin muut.

Kenraali Nenosessa näemme nerokkaan tietäjän ja taitajan, lujan ja tinkimättömän sotilaan, mutta me näemme lisäksi syvällisen ihmisen — avoimen kaikelle inhimilliselle. Elävään tunteeseen upseerin ja johtajan vaativasta asemasta yhtyi henkilökohtainen pyyteettömyys — vaatimattomuus.

Tykistönkenraali Nenosen omat sanat tykistölleen, vetäytyessään syrjään aktiivipalveluksesta, olivat: "Vanhastaan sanotaan, että tykistö on taisteluryhmittymisen selkäranka, ja siltä minusta myöskin näytti sotiemme aikana. Pyrkiköön tykistömme säilyttämään tämän asemansa myös rauhanajan toiminnassa täyttämällä tunnollisesti ja hyvän tykistöhengen kannustamana velvollisuutensa noudattamalla totuuden, oikeuden ja kohtuuden periaatteita."

Näiden periaatteiden mukaan tykistönkenraali Nenonen itse eli, loi, kehitti ja sitten johti kahden kovan koettelemuksen läpi itsenäisen Suomen tykistön.

U Poppius